

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 67
van **STEVEN COENEGRACHTS**
datum: 24 oktober 2019

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Limburgs hard fruit - Steunmaatregelen

Sinds het Russisch embargo op appels en peren, kent de Limburgse hardfruitsector benarde tijden. Niet alleen verloor de sector in één klap zowat 40% van zijn afzetmarkt, maar werd hij ook nog eens geconfronteerd met een sterkere concurrentie van appels en peren uit andere Europese lidstaten, Polen in het bijzonder, die evenmin hun fruit nog kwijtraken aan de Russen en zich daarom richten op de West-Europese markt.

Als klap op de vuurpijl werd de sector de afgelopen vier jaar evenveel keer het slachtoffer van uitzonderlijke weersomstandigheden ten gevolge van de bokkensprongen die het klimaat heeft gemaakt. In 2019 evolueerde de prijszetting van appels en peren bijzonder ongunstig. Tijdens de eerste zeven maanden van 2019 is er sprake van een daling van 51% voor de appelprijzen en 43% voor die van peren.

Europa heeft enkele jaren geleden wel in een aantal noodmaatregelen voorzien, maar die zijn inmiddels afgelopen. Daarnaast heeft de sector zelf niet stilgezeten en werd gewerkt aan het zoeken naar nieuwe afzetmarkten. Maar een nieuwe afzetmarkt proberen inpalmen is één zaak, ze effectief openen een andere. De opening van de markt behoeft immers de opstelling van fytosanitaire protocollen. Dat kan een tijdrovend proces zijn, net als het bekendmaken en effectief kunnen verkopen van het product eens de markt geopend is. Gelukkig werd op federaal niveau gewerkt aan een versterking van de Exportcel van het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen), die het proces kon helpen bespoedigen.

Bij onze fruittelers blijft ondertussen de indruk bestaan dat Oost-Europese landen zoals Polen nog steeds heel wat ondersteuningsmaatregelen bieden aan hun lokale fruittelers om de productie uit te breiden, met een verder overaanbod en neerwaartse prijsdruk op hun eigen Vlaamse producten tot gevolg.

Nochtans heeft onze hardfruitsector zelf ook niet stilgezeten. Twee jaar geleden ondertekenden veertien actoren de 'Vlaamse toekomststrategie hardfruitsector'. Die zet in op rendabiliteit, kwaliteit en onderzoek en bevat in die hoedanigheid negentien actiepunten. Helaas kent de uitvoering van dit actieplan een moeizaam verloop, niet het minst door een gebrek aan consensus tussen de verschillende partners.

1. Kan de minister een overzicht geven van de Europese steunmaatregelen die aan de Limburgse hardfruittelers werden gegeven sinds het Russisch embargo? Graag een overzicht per jaar en daarbinnen per maatregel en onderverdeeld naargelang van de fruitsoort.

2. Hoe is de prijsvorming van onze appels en peren geëvolueerd sinds het Russisch embargo? Graag een overzicht per jaar en per fruitsoort.
3. Hoeveel stopzettingen of faillissementen van Limburgse hardfruittelers zijn er gebeurd sinds het Russisch embargo? Graag een overzicht per jaar.
4. Hoe is het totale aantal fruittelers in Limburg geëvolueerd sinds het Russisch embargo? Graag een overzicht per jaar en indien mogelijk per gemeente.
5. a) Hoeveel Limburgse hardfruittelers deden sinds het Russisch embargo een beroep op investeringssteun van het VLIF (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds)? Graag een overzicht per jaar, het aantal aanvragen en het aantal goedgekeurde dossiers (inclusief bedragen).

b) Voor welk soort investeringen werd door hen een beroep gedaan op VLIF-steun?
6. Hoe is het areaal appels en peren geëvolueerd sinds het Russisch embargo? Een overzicht graag per jaar.
7. Hoe is de opbrengst van appels en peren in Limburg geëvolueerd sinds het Russisch embargo? Cijfers graag per jaar en per fruitsoort.
8. Hoe is de export van appels en peren geëvolueerd sinds het Russisch embargo? Graag een overzicht per jaar voor appels respectievelijk peren, van de geëxporteerde hoeveelheden per land.
9. Hoeveel areaal appels en peren werd inmiddels ingeruild voor andere fruitsoorten?
10. De vraag naar klein fruit (aalbessen, frambozen, braambessen, blauwe bessen, ...) zit in de lift. Het voordeel van deze teelt is dat hij één jaar na de aanplant al een opbrengst kan opleveren.
 - a) Worden de hardfruittelers ondersteund in het zoeken naar alternatieve teelten voor hard fruit, en de overgang naar klein fruit in het bijzonder?
 - b) Hoe zijn het areaal, de opbrengst en de omzet van klein fruit in Limburg sinds het Russisch embargo geëvolueerd? Graag cijfers per jaar.
11. a) Zijn er feiten die staven dat Oost-Europese landen zoals Polen de verdere uitbouw van hun hardfruitproductie actief financieel ondersteunen?

Zo ja, in welke mate gebeurt dat en welke invloed heeft dit op de concurrentiepositie van onze hardfruittelers?

b) Heeft België, in casu Vlaanderen, op Europees niveau reeds opmerkingen of verzet geformuleerd ten aanzien van deze praktijken?
12. Nu de Europese overgangsmaatregelen zijn afgelopen en de inspanningen om nieuwe afzetmarkten te vinden nog niet ten volle renderen, blijft de vraag bij Limburgse hardfruittelers naar steunmaatregelen van de Vlaamse overheid bestaan.
 - a) Welke inspanningen zal de minister hieromtrent ondernemen?
 - b) In welke mate heeft het Actieplan Hardfruit, dat in de zomer 2017 overeengekomen werd tussen veertien verschillende partners, inmiddels al geresulteerd in concrete acties? Graag een overzicht van de realisaties.
13. Zal de minister bij Europa nieuwe steunmaatregelen bepleiten?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

ANTWOORD

op vraag nr. 67 van 24 oktober 2019

van **STEVEN COENEGRACHTS**

1. De Europese steunmaatregelen in de nasleep van de Rusland-boycot waren gericht op erkende producentenorganisaties, die elk leden (-coöperanten) uit meerdere provincies kunnen hebben. Bijgevolg is het niet mogelijk om de steun uit te splitsen op niveau van individuele hardfruittelers en hun provincies. Tabel 1 geeft de steun weer die uitbetaald werd. De Europese steunmaatregelen werden per fase toegekend. Een fase stemt niet overeen met een kalenderjaar.

Tabel 1: Uitbetaalde steun in Vlaanderen aan Europese steunmaatregel voor hardfruit per fase.

Fase	Product	Totale uitbetaalde steun (euro)
Fase I (18/8-3/9/2014)	Appel	2.428.971,13
Verordening (EU) nr. 932/2014	Peer	2.700.440,7
Fase II (30/9-31/12/2014)	Appel	1.313.807,24
Verordening (EU) nr. 1031/2014	Peer	153.117,62
Fase III (1/1-30/6/2015)	Appel	214.106,18
Verordening (EU) nr. 1371/2014	Peer	98.756,85
Fase IV (8/8/2015-30/6/2016)	Appel	802.178,14
Verordening (EU) nr. 1369/2015	Peer	1.026.231,06
Fase V (1/7/2016-30/6/2017)	Appel	1.573.640,25
Verordening (EU) nr. 921/2016	Peer	637.857,28
Fase VI (1/7/2017-30/6/2018)	Appel	14.378,9
Verordening (EU) nr. 1165/2017	Peer	475.417,22

2. Een overzicht van de gemiddelde prijs voor appels en peren van seizoen 2012/2013 tot het seizoen 2019/2020 gaat als bijlage 1. Het Russisch embargo werd in augustus 2014 van kracht.
3. Mijn diensten beschikken niet over deze gegevens.
4. Tabel 2 geeft een overzicht van het aantal fruittelers in Limburg en de evolutie van 2013 tot 2018. Een overzicht per gemeente is niet beschikbaar.

Tabel 2: Aantal fruittelers in Limburg van 2013 tot 2018 (Bron: STATBEL)

Aantal fruittelers in provincie Limburg	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bedrijven met appelaars	392	393	375	377	355	349
Bedrijven met boomgaarden	631	621	615	613	602	590
Bedrijven met kerselaars	266	273	281	275	269	260
Bedrijven met kleinfruit in openlucht	66	65	72	77	75	78
Bedrijven met perelaars	478	479	470	474	464	453
Bedrijven met pruimelaars	13	10	10	9	10	16
Eindtotaal	1 846	1	1	1	1	1 746

		841	823	825	775	
--	--	------------	------------	------------	------------	--

5. a) Tabellen 3 en 4 geven respectievelijk een overzicht van het aantal ingediende en geselecteerde steunaanvragen van Limburgse hardfruittelers bij het VLIF sinds het Russisch embargo.

Tabel 3: Aantal ingediende en geselecteerde steunaanvragen van Limburgse hardfruittelers bij het VLIF

jaar	aantal ingediende investeringen	aantal geselecteerde investeringen	Selectiebedrag (euro)
2015	220	161	3.240.105
2016	207	109	2.917.676
2017	288	141	2.966.185
2018	213	106	2.722.628

Tabel 4: Aantal goedgekeurde steunaanvragen van Limburgse hardfruittelers bij het VLIF sinds het Russisch embargo

jaar	aantal goedgekeurde investeringen	subsidiabele kosten (euro)	toegekende steun (euro)
2015	82	3.457.907	567.690
2016	2	293.689	52.864
2017	156	11.590.064	3.020.374
2018	69	4.348.613	1.105.767

- b) Tabel 5 geeft een overzicht van de top 5 van geselecteerde investeringen op basis van het selectiebedrag.

Tabel 5: Aantal goedgekeurde steunaanvragen van Limburgse hardfruittelers bij het VLIF sinds het Russisch embargo

TOP 5 geselecteerde investeringen o.b.v. selectiebedrag	
1	oogstprotectie
2	frigo/koelcel (ULO of gewone): energiebesparende koeltechnieken of hfk-vrije koeltechniek
3	isolatie
4	sorteer- en/of verwerkingsmachine
5	nieuwe fruitvariëteiten (appels + peren)

6. Tabel 6 geeft de evolutie van het Belgisch areaal appelen en peren vanaf 2013. Het appelareaal kent een dalende tendens. Het perenareaal kent jaarlijks een stijging. Het pitfruitareaal blijft in zijn totaliteit min of meer stabiel op ongeveer 14.900 ha.

Tabel 6: Evolutie van het Belgisch areaal aan appelen en peren sinds 2013 (Bron: Landbouwgegevens van STATBEL)

Areaal in ha	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Appelaars	6.291	6.188	6.035	5.739	5.614	5.401
Perelaars	7.995	8.068	8.306	8.588	9.283	9.487

7. Tabel 7 geeft de evolutie van het jaarlijks productievolumen van appelen en peren in Limburg sinds 2009.

Tabel 7: Evolutie van het jaarlijks productievolume (in 1.000 ton) van appels en peren in Limburg (bron: Prognosfruit)

Productievolumeramingen (in 1.000 ton)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
appel	344	288	305	220	220	318	285	234	88	217
peer	307	285	295	236	315	374	369	322	310	318

8. Tabel 8 en 9 geven de evolutie van de Belgische exportwaarde van de geëxporteerde hoeveelheden van respectievelijk appels en peren per land sinds het Russisch embargo.

Tabel 8: Evolutie van de Belgische exportwaarde van de geëxporteerde hoeveelheden appels (in euro) per land sinds het Russisch embargo (bron: COMEXT – Eurostat)

Tabel 9: Evolutie van de Belgische exportwaarde van de geëxporteerde

PERIODE (appelen)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
UNITED ARAB EMIRATES		61.270	689.602	259.740	603.800	130.012
BOSNIA AND HERZEGOVINA				107.304		
BRAZIL						
BELARUS	804.582	1.087.173	377.380	214.064	64.835	6.635
CANADA	54.948	159.390	96.342	82.851	1.774	13.553
SWITZERLAND	718.169	17.220	58.997	1.230.308	1.566.139	4.337.184
HONG KONG	29.279	14.849	103.816	109.302	20.107	16.195
INDIA		612.542	3.567.696	6.407.096	7.115.597	310.717
KAZAKHSTAN	70.004	252.925	225.083	124.019	2.095	
MONGOLIA	980.909	802.250	37.058	140.852	551.669	108.676
NORWAY	875.438	597.949	4.251	417.187	102.948	12.411
SINGAPORE		66	60.181	84.685	29.294	326.178
VIETNAM excl. NORTH				59.990	300.243	519.114

hoeveelheden peren (in euro) per land sinds het Russisch embargo (bron: COMEXT – Eurostat)

PERIODE (peren)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
UNITED ARAB EMIRATES	1.323	86.124	136.595	38.386	154.433	724.675
AZERBAIJAN	1.798.382	2.385.806	1.265.688	1.412.467	939.747	745.651
BOSNIA AND HERZEGOVINA		9.412	637.173	1.748.407	1.684.853	507.478
BRAZIL			156		41.321	259.072

BELARUS (BELOUSSIA)	10.186.517	11.055.107	2.782.799	2.307.450	2.193.301	1.041.641
CANADA	21.066	5.067	19.344	9.058		10.656
SWITZERLAND	750.040	663.926	461.854	680.098	851.055	2.341.305
CHINA (PEOPLE'S REPUBLIC)	646.959	1.694.470	2.069.893	2.665.881	4.587.036	4.359.725
HONG KONG	1.222.309	2.941.313	2.896.175	2.182.925	1.830.613	633.086
INDIA		181.377	186.936	548.209	107.524	447.690
KAZAKHSTAN	1.234.587	2.441.297	2.894.106	2.020.513	1.837.633	1.153.456
MONGOLIA	168.902	91.748		9.224	106.681	36.626
NORWAY	4.065.905	3.369.195	5.228.153	5.228.775	5.436.534	4.222.407
SINGAPORE	88.770	49.423	117.926	77.311	94.185	137.145
VIETNAM excl. NORTH					11	69.632

9. Mijn diensten beschikken niet over exacte cijfers. Globaal kan worden gesteld dat er geen tendens is van omzetting van arealen pitfruit naar andere fruitsoorten.

10. a) De hardfruittelers worden ondersteund in het zoeken naar alternatieven teelten. Naar aanleiding van de crisis in de sector werd een strategische toekomstvisie hardfruit opgesteld. Vanuit de overheid worden er verschillende projecten gesteund. Voorbeelden zijn de ondersteuning van operationele groepen in het kader van de Europese Innovatiepartnerschappen (bijvoorbeeld 'plant voor een klant') en de demonstratieprojecten (bijvoorbeeld 'diversifiëren is anticiperen').

In de Nationale Strategie voor de periode 2019 – 2023 in het kader van de Gemeenschappelijke Marktordening groenten en fruit (GMO) werd recent de diversifiëring in de fruitsector opgenomen als producentgerichte actie. Omschakeling naar beloftevolle rassen kan daarbij worden ondersteund.

b) Voor omzet en opbrengst van klein fruit zijn er per soort geen gedetailleerde provinciale cijfers beschikbaar. Tabel 10 geeft de evolutie van het gezamenlijk areaal van het kleinfruit in Limburg vanaf 2013.

Tabel 10 geeft de evolutie van het gezamenlijk Limburgs areaal (in are) van het kleinfruit vanaf 2013 (bron: landbouwgegevens van STATBEL)

Areaal in provincie Limburg (in are)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kerselaars	73 896	78 628	83 642	91 997	86 876	85 625
Kleinfruit in openlucht	14 526	12 964	17 543	20 070	18 163	19 179
Pruimelaars	787	597	602	550	531	820

11. Mijn diensten beschikken niet over indicaties die dit kunnen staven. De Europese mededingingsautoriteit waakt over de correcte toepassing van staatssteunregels door de lidstaten.

12. a) Binnen de GMO zijn er diverse maatregelen die door de producentenorganisaties kunnen genomen worden. Daarnaast lopen de promotieprogramma's van VLAM.
- b) Ik verwijs naar mijn antwoord van 16 oktober 2019 op de vraag om uitleg nr. 152 van mevr. Karolien Grosemans over het actieplan hardfruit.
13. In de Europese Raad van Landbouwministers heeft België samen met o.a. Polen gepleit voor bijkomende steunmaatregelen. De Europese Commissie stelt echter dat crisissteun aan economische actoren omwille van een verstoorde verhouding tussen vraag en aanbod, steeds tijdelijk van aard is (augustus 2014 – juli 2018). De Europese appeloogst (aanbod) is voor dit seizoen 20% lager geraamd dan vorig jaar. De Europese perenoogst is voor dit seizoen 14% lager geraamd dan vorig seizoen.

BIJLAGE

Gemiddelde prijsevolutie van appels en peren vanaf oogstjaar 2012